

Олександр Олесь^{[[ред.](#) | [ред. код](#)]}

Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.

1 зміна у цій версії очікує на перевірку. Стабільну версію було перевірено 6 квітня 2022.

[Перейти до навігації](#)[Перейти до пошуку](#)

У Вікіпедії є статті про інші значення цього терміна: [Кандиба](#).

Олександр Олесь

Олександр Іванович Кандиба

Олександр Олесь

Ім'я при народженні	Олександр Іванович Кандиба
Псевдо	Олександр Олесь
Народився	23 листопада (<u>5 грудня</u>) <u>1878</u> <u>Білопілья</u> , <u>Харківська губернія</u> , <u>Російська імперія</u>
Помер	<u>27 липня 1944</u> ^[1] (65 років) <u>Прага</u> , <u>Протекторат Богемії та Моравії</u> , <u>Третій Рейх</u>
Поховання	<u>Ольшанський цвинтар</u>
Національність	<u>українець</u>
Діяльність	поет, драматург
Мова творів	<u>українська</u>
Роки активності	<u>1906</u> – <u>1944</u>
Автограф	

 Олександр Олесь у Вікісховищі

 [Висловлювання](#) у [Вікіцитатах](#)

Олекса́ндр Іва́нович Канди́ба (23 листопада ([5 грудня](#)) [1878](#), [Білопілля](#) (нині — [Сумська область](#)) — [22 липня](#) [1944](#), [Прага](#), [Протекторат Богемії та Моравії](#)) — український поет, драматург, представник [символізму](#). Свої твори публікував під псевдонімом **Олександр Олесь**. Батько поета та політичного діяча [Олега Ольжича](#).

Зміст

- [1Життєпис](#)
- [2Творчість](#)
- [3Пам'ять](#)
- [4Твори](#)
 - о [4.1Основні твори](#)
 - о [4.2Перелік творів](#)
- [5Примітки](#)
- [6Посилання](#)
- [7Джерела та література](#)

Життєпис[\[ред.\]](#) | [ред. код](#)

Олександр Олесь (справжнє прізвище — Кандиба) народився 23 листопада ([5 грудня](#)) [1878](#) року у родині Івана Федоровича Кандиби та його дружини Катерини (Олександри) Василівни в містечку [Білопілля Харківської губернії](#):

Города Белополья 2й гильдии Купеческий братъ Іоаннъ Феодоровъ сынъ Кандыбинъ и законная жена его Александра Василіева дочь оба вероисповедания православнаго^[2].

Олександр в ранні роки

Існує припущення [Олександра Оглоблина](#), що родина цілком імовірно належала до шляхетського роду [Кандиб](#):

«Модзалевський у Родословнику подає кількох Кандибів з Харківщини: нащадки Трохима Кандиби, які були вписані до Родословної книги Харківської губернії, зокрема Іван Лукиліянович Кандиба (стор. 276) і Григорій Андрійович Кандиба, род. 1803 р., з дворян Сумського повіту (стор. 277). Зв'язок цих Кандибів з конотопськими Кандибами, які походять від [Федора Кандиби](#), залишився Модзалевському невідомий.

Але він цілком імовірний. Річ у тому, що Іван Андрійович Кандиба (№ 13 головної лінії Кандибів у Модзалевського), титулярний совітник і конопотський діяч, праправнук Корсунського полковника, був одружений з Олімпіадою Петрівною NN (прізвища її Модзалевський не подає), що народилася коло 1786 р. і в 1822 році володіла маєтком у с. Верхосулі Лебединського повіту (52 душі), який потім дістався її дітям Кандибам, можливо, Григорію Івановичу Кандибі, народженому 1806 року, нащадків якого в Модзалевського немає і в якого міг бути син Іван, батько Олександра Івановича Кандиби-Олеся»^[3].

Батько поета працював на рибних промислах на [Волзі](#), і випадково втопився на річці, коли Олександр було 11 років. Мати, дві сестри, дід, який жив у селі і до якого щороку їздив хлопець, були його найближчою родиною^[4]. У чотири роки Сашко навчився читати. А дядько Василь, з яким жили в одній хаті, прилучив до творів [Т. Шевченка](#), [П. Куліша](#) та [М. Вовчка](#).

Початкову освіту здобув у сільській школі. У 15-річному віці ([1893](#)) вступив до хліборобської школи у містечку [Деркачі](#) неподалік [Харкова](#). Там Олександр брав участь у випуску рукописних журналів «Комета» та «Первоцвіт», в яких з'являються його перші вірші.

Став вільним слухачем агрономічного відділення [Київського політехнічного інституту](#), незабаром через матеріальні нестатки Олесь змушений був залишити його. Працював у маєтку промисловця практикантом^[4].

[1903](#) року Олесь склав іспит із [латини](#) і вступив до [Харківського ветеринарного інституту](#). Під час навчання в інституті водночас заробляв на прожиття статистиком у земстві^[4].

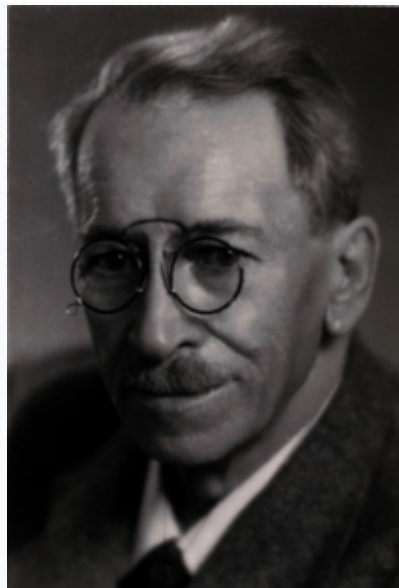
1907 року одружився з [Вірою Свадковською](#), яка народила йому сина [Олега Ольжича](#).

3 жовтня 1909 року працював ветеринарним лікарем у Києві, водночас з 1911 року співпрацював у редакції [«Літературно-наукового вістника»](#) та у видавництві [«Лан»](#). 1919 року виїхав до [Будапешта](#) як аташе з питань культури посольства [Української Народної Республіки](#) в Угорщині.

З 1920 року проживав у [Відні](#), де очолював [Союз українських журналістів](#) та редагував журнал [«На переломі»](#). З 1924 року жив у [Празі](#) (Чехословаччина). Листування Олесь з Олегом Ольжичем демонструє справді теплі й ніжні родинні стосунки, батьківську турботу про освіту, захоплення та професійні інтереси сина.

Тяжкими були останні роки Олександра Олесь. [Гітлер](#) розчленовує [Чехословаччину](#), яка прихистила поета. Угорські нацисти в крові затопили проголошену державність [Карпатської України](#). У вересні 1939 року спалахнула [Друга світова війна](#). Поета не покидають тривожні думи про сина Олега — активного учасника руху Опору. Восени 1941 року юнак побував у Києві, мріючи про відновлення української державності. Та боротьба була нерівною: нацисти схопили Олега Ольжича і в червні 1944 року закатували в [концтаборі Заксенгаузен](#). Так передчасно обірвалося життя відомого вченого-археолога і талановитого поета.

[22 липня 1944](#) року Олександр Олесь помер у [Празі](#), невдовзі після того, як одержав повідомлення про загибель сина [Олега Ольжича](#). Похований на [Ольшанському кладовищі](#) в Празі^{[5][6]}.

Олександр Олесь, 1937 р.

Скульпторка [Ніна Левитська](#), яка разом з чоловіком композитором [Борисом Левитським](#) підтримувала в Празі приятельські стосунки з поетом, з руки та обличчя Олександра Олесь зняла посмертні відбитки, які зберігаються в Музеї української культури у словацькому місті [Свидник](#). Після війни передсмертні листи Олександра Олесь Ніна передала на зберігання професору [Миколі Мушинці](#).

У [Вікіджерелах](#) є
[Розпорядження КМУ від 2017.01.18 №33-р «Про перепоховання в Україні останків видатного українського письменника Олександра Олесь»](#)

[3 січня](#) 2017 року останки письменника та його дружини були ексгумовані. За чеськими законами, після поховання родичі або друзі померлих повинні платити ренту за місце на кладовищі. До недавнього часу ренту (20 тисяч чеських крон на 10 років) за могилу Олесь платив виходець з України Володимир Михайлишин, що був громадянином Чехії. Після його смерті син вирішив поховати батька у могилі Олесь^{[7][8]}.

Було запропоновано перепоховати Олесь в Україні на алеї почесних поховань на [Лук'янівському кладовищі](#)^[9] або на його батьківщині — у [Білопіллі](#) на [Сумщині](#)^[10]. 13 січня 2017 року влада Чехії дозволила передачу Україні ексгумованих останків українського письменника Олександра Олесь^[11].

29 січня 2017 року прах Олесь і його дружини Віри було перепоховано на [Лук'янівському кладовищі](#) у Києві (50°28′10″ пн. ш. 30°27′16″ сх. д.﻿ / ﻿50.46944° 30.45444°﻿ / 50.46944; 30.45444) після панахиди у [Володимирському соборі](#)^{[12][13][14]}.

Творчість^[ред. | ред. код]

Визначальним фактом у житті Олександра Олесь стала поїздка на відкриття [пам'ятника Котляревському](#) в [Полтаві](#). В цей час він познайомився з [Борисом Грінченком](#), [Михайлом Коцюбинським](#), [Лесею Українкою](#).

Творчість Олесья виразно поділяється на два періоди — в Україні (1907—1918) та в еміграції (1919—1944). Від 1909 року Олесь позначає обкладинки своїх книжок спершу з варіантами (Кн. II, Т. III), а від [«Драматичних етюдів»](#) [Архівовано](#) 19 березня 2018 у [Wayback Machine](#). послідовно використовує позначення «Кн.» плюс римська цифра, яка відповідає порядковому номеру збірки.

1905 року [альманах «Багаття»](#) вперше публікує твори Олександра Олесья.

За 1907—1918 рр. поет створив шість книг: [«З журбою радість обнялась»](#) [Архівовано](#) 19 березня 2018 у [Wayback Machine](#). (1907).

Становлення поета припадає на часи революційного піднесення визвольного руху. За сприяння відомого історика [Олександри Єфименко](#), яка високо оцінила вірші молодого автора, на кошти українського громадського діяча [Петра Стебницького](#) у 1907 році виходить його збірка поезій «З журбою радість обнялась» під псевдонімом Олександр Олесь. Творами талановитого поета-лірика захопилася освічена громадськість, з нетерпінням очікуючи нових видань.

1909 року вийшла друком збірка «Будь мечем моїм!..» (1909, авторська назва була знята цензурою, тому книжка вийшла під заголовком «Поезії. Кн. II»). 1911 року — третя збірка «Книжка третя».

Будинок на вулиці Петропавлівській у [Сумах](#), де періодично (1893—1917) жив Олесь

Подорож [Гуцульщиною](#) у 1912 році збагатила поета незабутніми враженнями. Описуючи храмове свято в с. Криворівня, він із захватом згадує барвистий одяг верховинців, які спускалися з гір у долину.

«Неначе квітки, що ростуть на горах, ожили і сходять до Черемошу, щоб напиться студеної води. Зачервоніло незабаром усе біля церкви..., наче розцвів нагло квітник або хто розкидав червоне, як мак, багаття... Я стояв, дивився і не міг надивитися на сей прекрасний народ, що не зазнав панщини, що зберіг вільну душу, мову і старосвітські звичаї, повні краси».

Зустріч з Гуцульщиною знайшла втілення у поемі [«На зелених горах»](#) [Архівовано](#) 19 березня 2018 у [Wayback Machine](#). (1915): в ній «країна див» асоціюється з вільним духом українського народу. Тоді ж, 1912 року, О. Олесь познайомився та провів кілька днів у Карпатах з [І. Франком](#) (який справив на нього «надзвичайно файне враження»), з [В. Гнатюком](#), [Кобилянською](#), Коцюбинським.

1913 року Олександр Олесь побував в [Італії](#), написав низку віршів («Мов келих срібного вина», «Італійська ніч підкралась», «В долині тихий сон летить»), які збагачують українську мариністичну лірику, тобто пов'язану із зображенням морських пейзажів.

Поет радісно зустрів повалення самодержавства. Він, як і всі прогресивні діячі, гостро відчував національне поневолення народу. В «Юнацькі пісні» (1915), присвяченій синові Олегові, що згодом стане відомим поетом під ім'ям [Олег Ольжич](#), Олександр Олесь передбачав крах імперії, адже сини України піднімалися у кожную епоху на священну боротьбу:

*Земля розступилась! І з праведних трун
Виходять Хмельницький, Мазепа, Богун!
І з Волі знімають кайдани міцні,
І слізьми співають щасливі пісні.*

1917 року Олександр Олесь видає нову книжку поезій, у якій особливу увагу привертає цикл «З щоденника. Р. 1917», наснажений урочистими інтонаціями, що передають перші кроки у виборюванні

національної самостійності. Ліричний герой віршів у циклі схвилюваний бурхливими подіями будівництва української державності, йому аж не віриться, що над поневоленим упродовж довгих віків краєм засяяло сонце свободи.

Журнал [На Переломі](#) під редакцією Олесь

1919 року, після [жовтневого перевороту](#), Олесь опиняється за кордоном. Еміграція стала трагедією життя Олесь. Після еміграції оселяється і періодично живе в [Будапешті](#), [Відні](#), [Берліні](#), [Празі](#). Олесь видає за кордоном ряд збірок, основна тема яких — туга за Україною:

*Душа розірвана, як рана...
Бальзам далеко так, як сонце,
А сонце, сонце, як і щастя,
Там, там, лише в краю коханім.
(«В вигнанні дні течуть, як сльози»)*

Він також слідкує за літературними процесами в радянській Україні. На твори, писані [Павлом Тичиною](#) на замовлення партії, Олександр Олесь відгукнувся віршем-докором [«І ти продався їм, Тичино...»](#).

Поет хоче відвести душу в сивій давнині, він багато пише про міжусобиці княжої доби, які призвели до занепаду [Київської Русі](#). Певне, ця тема була навіяна кривавою громадянською війною в Україні (так з'являється збірка [«Минуле України в піснях»](#) [Архівовано](#) 19 березня 2018 у [Wayback Machine](#)., видана 1930 р. у Львові).

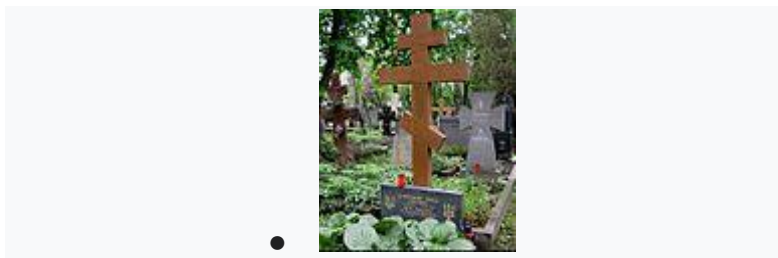

Олександр Олесь в останні роки життя

Поета-вигнанця хвилюють жахливі вісті про [голодомор 1933 року](#) в Україні, про арешти і розстріли української інтелігенції, зокрема про розправу над особистим приятелем — письменником [Антоном Крушельницьким](#) та його дорослими синами Іваном і Тарасом у грудні 1934 року. Трагедія, яка спіткала добре знайому родину Крушельницьких, стала імпульсом до написання за кілька днів січня 1935 року драми «Земля обітована».

Пам'ять^[ред. | ред. код]

- Мирослав Волинський — музичні твори на слова Олександра Олеся. Серед них дитяча опера «Івасик-Телесик», симфонічна поема «По дорозі в Казку», вокальні та хорові твори.
- Рок-гурт [Кому Вниз](#) в альбомі [In kastus](#) має пісню «Вийди, змучена людьми...» на слова однойменного вірша Олександра Олеся.
- 2010 — в [Білопіллі](#) встановлено пам'ятник Олеся.
- [Вулиці, названі на честь Олександра Олеся](#), існують в багатьох населених пунктах України.
- [5 грудня 2018](#) року на державному рівні в Україні відзначається пам'ятна дата — 140 років з дня народження Олександра Олеся (справжнє ім'я та прізвище — Олександр Кандиба) (1878—1944), поета, драматурга, громадського діяча.^[15]
- 5 грудня 2018 року в [Харківській державній зооветеринарній академії](#) (вул. Академічна, 1, смт Мала Данилівка, Дергачівський район) відкрили пам'ятну дошку. Письменник навчався у Харківському хліборобному училищі (нині тут знаходиться ХДЗВА), де отримав атестат земельного статиста. У 1902—1908 рр. навчався у Харківському ветеринарному інституті і отримав диплом ветеринарного лікаря^{[16][17]}.

Могила Олеся на [Ольшанському кладовищі](#). Травень 2010 року

- Могила Олеся і його дружини одразу після перепоховання в Києві, 29 січня 2017 року
- Могила Олеся і його дружини з надгробком

Місце поховання Олесь після ексгумації, 3 січня 2017 року

Твори[[ред.](#) | [ред. код](#)]

Основні твори[[ред.](#) | [ред. код](#)]

[↓ Показувати повністю](#)

- [Айстри: Вибрані поезії](#) [Архівовано](#) 11 червня 2016 у [Wayback Machine](#).. Чикаго, 1950
- [Бабусина пригода](#) [Архівовано](#) 4 березня 2016 у [Wayback Machine](#).. Прага, 1941
- [Олесь О. Бабусина пригода: \(п'єска для дітей\) / О. Олесь ; мал. Г. Мазепи. — Прага: Пробоєм, 1941. — 15 с. \[Архівовано\]\(#\) 17 вересня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)
- [Вибір поезій 1903—1923](#) [Архівовано](#) 4 березня 2016 у [Wayback Machine](#).. Прага, 1923
- [Олесь О. Вибір поезій, 1903—1923 / О. Олесь ; передм. М. Грушевського. — Прага: Накладом Лаврова, 1923. — 80 с. \[Архівовано\]\(#\) 18 вересня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)
- [Олесь О. Вірші / О. Олесь ; упоряд. І. Городецька ; мал. Л. Гамбургера. — Київ: Культура, 1930. — 16 с. \[Архівовано\]\(#\) 18 вересня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)
- [Два хлопчики: Збірка віршів для дітей молодшого віку](#) [Архівовано](#) 4 січня 2017 у [Wayback Machine](#).. Нью-Йорк, 1977
- [Олесь О. Драматичні етюди / О. Олесь. — Київ : 1914. — 115 с. \[Архівовано\]\(#\) 19 березня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)
- [Євген Коновалець: нарис про життя, чин і смерть великого українського патріота](#) [Архівовано](#) 4 березня 2016 у [Wayback Machine](#). (спів автор. Кандиба О.). (На чужині), 1948
- [З журбою радість обнялась](#) [Архівовано](#) 2 травня 2014 у [Wayback Machine](#).. Відень
- [Олесь О. З журбою Радість обнялась. Кн. 1 / О. Олесь. — Вид. 3-тє. — Відень. 145 с. \[Архівовано\]\(#\) 19 березня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)

- [Злидні](#) [Архівовано](#) 2 лютого 2017 у [Wayback Machine](#).. Прага, 1925
- [Олесь О. Злидні / О. Олесь. — : Вид. Союзу Укр. журналістів і письменників. Архівовано](#) 17 вересня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [Княжа Україна](#) [Архівовано](#) 16 січня 2016 у [Wayback Machine](#).. Прага, 1940
- [Олесь О. Княжа Україна. Кн. 8 / О. Олесь. — 2-ге вид. — Прага: Пробоєм, 1940. — 175 с. — \(Книгозбірня пробоєм ; ч. 5\). Архівовано](#) 17 вересня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [Лісовий Цар Ох](#) [Архівовано](#) 31 липня 2016 у [Wayback Machine](#).. Прага, 1938
- [Мисливець Хрін та його пси](#) [Архівовано](#) 4 березня 2016 у [Wayback Machine](#).. Гrefенгайнхен, 1944
- [Микита Кожум'яка](#) [Архівовано](#) 4 березня 2016 у [Wayback Machine](#).. Прага, 1929
- [Олесь О. Микита Кожум'яка / О. Олесь. — Прага: Вид. Союзу укр. журналістів і письменників. 1929. — 18 с. Архівовано](#) 14 вересня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [Олесь О. Минуле України в піснях: Княжі часи / О. Олесь. — Львів: Накладом вид-ва «Неділя», 1930. — 170 с. — \(Книгозбірня «Неділі» ; т. 4\). Архівовано](#) 19 березня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [Олесь О. Мисливець Хрін та його пси / О. Олесь ; обгортка й іл. М. Масютин. — Гrefенгайнхен: Вид-во Р. Геррозе, 1944. — 51 с. : іл. Архівовано](#) 14 вересня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [На провесні \(пролог до «Свята весни»\)](#) [Архівовано](#) 4 березня 2016 у [Wayback Machine](#).. Прага, 1941
- [Олесь О. На провесні: \(інсценіз. пролог до «Свята Весни»\) / О. Олесь. — Прага: Пробоєм, 1941. — 16 с. Архівовано](#) 17 вересня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [На Зелених Горах](#) [Архівовано](#) 30 травня 2014 у [Wayback Machine](#).. Відень
- [Олесь О. На зелених горах / О. Олесь. 32 с. Архівовано](#) 19 березня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [По дорозі в Казку](#) [Архівовано](#) 31 липня 2016 у [Wayback Machine](#). [драматичний етюд](#). Прага, 1939
- [Олесь О. По дорозі в Казку / О. Олесь. — \(3-тє вид.\). — Прага: б. в. 1939. — 39 с. Архівовано](#) 14 вересня 2018 у [Wayback Machine](#).

- [Олесь О. поезії. Кн. 3 / О. Олесь. 125 с. Архівовано 17 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Поезії кн. V Архівовано 28 серпня 2016 у Wayback Machine.](#).. Відень
- [Олесь О. поезії. Кн. 5 / О. Олесь. — Київ: Друк. Т-ва «Криниця», 1917. — 130 с. Архівовано 17 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Солом'яний бичок Архівовано 2 лютого 2017 у Wayback Machine.](#).. Прага, 1925
- [Олесь О. Солом'яний бичок: казка на одну картину / О. Олесь ; мал. В. Розової-Мозалевської. — Київ: Держ. вид-во України, 1927. — 15 с. : іл. Архівовано 14 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Цвіте трояндами... Архівовано 4 березня 2016 у Wayback Machine.](#).. Прага, 1939
- [Олесь О. Цвіте трояндами ... / О. Олесь. — Прага: 1939. — 14 с. Архівовано 17 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Чужиною кн. VII Архівовано 2 лютого 2017 у Wayback Machine.](#).. Відень
- [Олесь О. Чужиною: вірші / О. Олесь. — Відень: 96 с. Архівовано 17 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Ялинка / О. Олесь; з мал. Ю. Вовка, О. Кульчицької. — Київ : Відень : Львів: Чайка. 1924. — 14 с. : іл. — \(Українській дитині / ред. А. Крушельницький ; ч. 11\). Архівовано 14 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. поезії. Кн. 10 / О. Олесь. — Львів: Накладом Вид-ва «Неділя», 1931. — 142 с. Архівовано 14 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. поезії. Кн. 2 / О. Олесь. — Петербург: Тип. Т-ва «Обществ. польза» 1909. — 178 с. Архівовано 14 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Твори. Т. 3 / О. Олесь. — Вид. 2-ге. — Київ: Вид. т-ва «Криниця», 1918. — 144 с. Архівовано 19 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. По дорозі в Казку: \(етюд на 3 картини\) / О. Олесь. — Київ: Друк. 1-ї Київ. Друкар. Спілки, 1910. — 39 с. Архівовано 4 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Хвесько Андибер: \(дума-п'єса\) / О. Олесь. — Київ: Вид. т-ва укр. письменників, 1917. — 16 с. Архівовано 3 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)

- [Олесь О. Микита Кожум'яка / О. Олесь. — Прага: Вид. Союзу укр. журналістів і письменників. 1929. — 18 с. Архівовано 3 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Лісовий Цар Ох: казка в трьох картинах / О. Олесь. — Прага: б. в., 1938. — 23. 1 с. Архівовано 3 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Чужиною: вірші / О. Олесь. — Відень: б. в., 19—?. — 96 с. Архівовано 3 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)

Перелік творів[[ред.](#) | [ред. код](#)]

[↓ Показувати повністю](#)

- 1918 рік
- А ти, Марку, грай...
- Айстри
- «Ах, скільки струн в душі дзвенить!..»
- Безсмертники
- «Болить душа моя, болить...»
- «Брати-вигнанці, пригадаймо...»
- «В болотах жаби рай знайшли...»
- «В дитинстві ще»
- «Вас стільки сонця золотого...»
- «В вигнанні дні течуть, як сльози...»... давно, давно колись..."
- «В журбі я сонцю не радію...»
- «В землі віки лежала мова...»
- «В кафе, наповненім юрбою...»
- «В моїй душі не сходе сонце...»
- «В обіймах хмар мовчали скелі...»
- «В провалля розпачу, де плив я без весла...»
- В степу
- «В хмарах сурми загриміли...»
- «Вахляром проміння впало...»
- «Везли їх, зраних в борні з солдатами...»
- «Вгледіти щастя, зомліти, осліпнути...»
- «Ви сонця ждали так давно...»
- «Вийди змучена людьми...»
- «Він жив один в своїй пустелі...»
- «Вітри і бурі весняні...»
- «Вічне море вічно плеться...»
- «Воля!? Воля!? Сниться, може?..»
- «Вона ішла... але здавалося мені...»
- «Вона прийшла, як мрія довгождана...»
- «Вони — обідрані, розбуті...»
- «Все жду чогось... чого, і сам не знаю...»
- «Глузуйте, кпіть над рідною землею...»
- «Глянь мій милий, скільки вроди...»

- Голод
- «Гори сплять, повиті млою...»
- «Горіла хата. Три брати...»
- «Грають в морі між камінням...»
- «Гроза пройшла... зітхнули трави...»
- «Гуси чи лебеді в небі пливуть...»
- «Дві хмароньки пливли кудись...»
- Десять літ
- «Дивлюсь на пройдену дорогу...»
- «Для всіх ти мертва і смішна...»
- «Довго хмарами небо покрите було...»
- «Душа в росі тривожних сліз...»
- «Душа моя — пуста холодна й німа...»
- «Душа співа, як все співає...»
- «Є слова, що білі-білі...»
- «Європа мовчала»
- «Жита! Пригадую...»
- «Жита з волошками, і луки, і гаї...»
- «З військом за волю боролися ми...»
- «З журбою радість обнялась...»
- «З серцем, повним смутку-горя...»
- З щоденника 1917 р.
- «Замовкніть всі: великий час прийшов»
- «Затопила чорна туга...»
- «Затремтіли струни у душі моїй...»
- Заходить сонце
- «Згадую: так я в дитинстві любив...»
- «Зелений ліс, і май, і сонце...»
- «Зима... і пролісок блакитний!..»
- «Зима пройшла, весна минає...»
- Зимою
- «Золоті хвилини линуць...»
- «Зрадила та, що любила...»
- [«І ти продався їм, Тичино...»](#) (1928)
- «Крики... Усміхи привітні...»
- Лебідь
- Літньої ночі
- «Літо. Свято. В місті тиша...»
- «Плється море, плеще в берег...»
- Любов
- Метелики
- «Ми не кинемо зброї своєї...»
- «Місяць квітень! Боже мій!..»
- «Міцно і солодко, кров'ю упившись...»
- Моїй матері
- «Мусить бути! — скажи — і стане...»
- «На гори високі, на срібло снігів!..»
- На чужині

- На чужині (пісня)
- Над колискою
- Над морем
- Над трупами
- «Народ, як мертвий, спить без снів...»
- «Не забуду я... о ні!..»
- «Не заллється співом серце...»
- «Не любила, не любила...»
- «Не нам від сорому горіти...»
- «Не слів мені, а стріл крилатих, вогняних!..»
- «Не спиняй думок крилатих...»
- «Не той переміг ще, хто військо розбив...»
- «Не треба струн! Меча мені гостри...»
- «Небо з морем обнялося...»
- «Невже твої уста-коралі...»
- «Нехай обдурений я сном...»
- «Ні, душу мучити свою...»
- «Ні, забуття не дасть мені й сама природа...»
- «О правда! Мій народ смішний безкрає...»
- «О принесіть як не надію...»
- «О слово рідне! Орле скутий!..»
- «Одну я любив за веселість...»
- «Ой була на світі та удівонька...»
- «Ой і пишно ж розцвіли ви...»
- «Ой не квітни, весно,— мій народ в кайданах...»
- «Ой не сійтесь, сніги, ой, не сійтесь, рясні...»
- Осінь
- «Осріблені місяцем гори блищать...»
- «Очі — дві волошки в житі...»
- «Хтось постукав в моє серце...»
- «Хтось ударив без жалю по серцю моїм...»
- Чари ночі («Сміються, плачуть солов'ї...»)
- «Чи вгледжу ще свою країну...»
- «Чому з тобою ми не хвили?...»
- «Швидко, швидко ми побачимось...»
- Юнацька пісня
- «Я закоханий... Люблю!..»
- «Я сонця жду, і сонце зійде...»
- «Як довго ждали ми своєї волі слова...»
- «Як жити хочеться! Несказанно, безмірно...»
- «Як камінь — серце. Крига в крові...»
- «Як люблю, як безмежно люблю жити...»
- «Як океан, глибока наша рана...»
- «Як пес голодний, кинутий і гнаний...»
- «Як тихо скрізь! Заснули доли...»
- «Яка краса: відродження країни!..»
- Казка ночі
- «Кожний атом, атом серця...»

- «Коли б ми плакати могли...»
- «Коли б я знав, що розлучусь з тобою...»
- «Коли ми приспимо в серцях своїх жалі...»
- «Коли твоє убрання біле...»
- «Коли хочеш знать, серденько...»
- «Колись здавався ти мені орлом підтятим...»
- «Косять, коси...»
- Драматична поема, «Ніч на полонині»
- «П'ять весен минуло, і шоста прийшла...»
- «Пекло, здавалось, було в ту годину...»
- Пісня («Живи, Україно, живи для краси...»)
- Пісня («Коли вже ти, сонечко, мені зійдеш...»)
- Пісня сліпих
- «Плила хмаронька над країною...»
- «По дорозі в Казку»
- «Порвалися струни на арфі...»
- «Потік століття зносив гніт...»
- «Прибув з України і все розказав...»
- «Про світ ви марили, і ось світає...»
- «Прокляття, розпач і ганьба!..»
- «Райдуга з неба злетіла...»
- Рано-вранці...
- «Ранок, в яблунях розквітлих...»
- «Ранок, ранок! Час світання...»
- «Ридати хочеться, та сльози скам'яніли...»
- «Рідна мова в рідній школі...»
- «Розбіглись ми по всіх світах усюди...»
- «Роси упали на землю...»
- «Садок. Пани. Московська мова...»
- «Серед юрби веселої, гучної...»
- «Синіла ніч, дивились зорі...»
- «Скільки політиків різних пород!..»
- «Скінчиться ніч людського божевілля...»
- «Солов'єва пісня плеться...»
- «Сонце на обрії, ранок встає...»
- «Співи, співи... Скільки співу...»
- «Стомився я вкрай в цій безмежній пустелі...»
- «Схилив я голову і йду поволі...»
- «Схід сонця зустріти я вийшов у поле...»
- Тайни ночі
- «Так, справді „край“... ми пізно стрілись...»
- «Так, як Данте любив Беатріче...»
- «Таке життя! Отак справдились мрії!..»
- «Там, десь за мурами, цвітуть луги...»
- «Тануть, в'януть сніги...»
- Твої очі
- «Твої очі — тихий вечір...»
- «Ти з'являєшся, як ранок...»

- «Ти знов прийшла, щоб всі чуття холодні...»
- «Ти зовсім мене не кохала...»
- «Ти не дивуйсь, що в'януть квіти...»
- Ти не прийшла
- «Водяничок»
- «Ти смутна — і я сумую...»
- «Тікаю від крові до сонця, квіток...»
- Три менти
- Тріолети
- «У Степана — рана, а в труні — Марина»
- «Уймають болі єдині сни...»
- «Умер кобзар, порвались струни...»
- «Фіалки сліпий продає...»
- «Хай літають вітри, хай сміються громи...»
- «Грицеві курчата»
- «Хвала і честь вам, гречкосії!..»
- «Хіба не бачите, що небо голубіє...»
- «Хто в час пожежі край свій кине...»
- «Хто зберіг любов до краю...»
- «Хто нам казати не давав...»
- «Хто се мак щороку сіє...»
- «І далі, далі все ми йшли...»
- «І де ми сили беремо...»
- І. Ч.
- «Італійська ніч підкралась...»
- К. М. Г.
- [Олесь О. Стихи / О. Олесь ; обл. Б. Дегтерева ; рис. В. Ивановой. — М. ; Л. : ОГИЗ «Молодая гвардия», 1931. — 16 с. Архівовано 4 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Поезії. Кн. 10 / О. Олесь. — Львів: Накладом Вид-ва «Неділя», 1931. — 142, 3 с. Архівовано 3 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Поезії. Кн. 2 / О. Олесь. — Петербург: Тип. Т-ва «Обществ. польза», 1909?. — 178 с. Архівовано 3 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Ялинка / О. Олесь ; з мал. Ю. Вовка, О. Кульчицької. — Київ ; Відень ; Львів: Чайка, 1924. — 14 с. : іл. — \(Українській дитині / ред. А. Крушельницький ; ч. 11\). Архівовано 15 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Лисичка, котик і півник: інсценізована казочка в 2-ох картинах / О. Олесь. — Львів: Світ дитини, 1929. — 15 с. — \(Діточа бібліотека ; кн. 94\). Архівовано 3 серпня 2020 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Івасик-Телесик: \(казка в п'яти картинах\) / О. Олесь ; рис. Дидишка ; окладина І. Мозалевського. — Прага ; Львів ; Київ: Вид. т-во](#)

«Дзвін», 1925. — 68 с. : іл. [Архівовано](#) 3 серпня 2020 у [Wayback Machine](#).

Примітки[ред. | ред. код]

↓ Показувати повністю

1. ↑ [Archiv hl. m. Prahy, Matrika zemělých hlavního magistrátu, sign. MAG Z24, s. 14](#) — Т. MAG Z24. — С. 14.
2. ↑ [ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЕТ ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ](#). Архів [оригіналу](#) за 3 грудня 2019. Процитовано 10 листопада 2019.
3. ↑ [Олександр Оглоблин. До питання про походження О. Олеса \(1878—1944\)](#) [Архівовано](#) 4 січня 2017 у [Wayback Machine](#).
4. ↑ [Перейти до: § § Л. С. Дем'янівська. Олександр Олесь // Дніпрова хвиля: хрестоматія творів, нововведених до шкільних програм / За ред. П. П. Кононенка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Освіта, 1993. — 672 с. — ISBN 5-330-02451-X. — С. 274.](#)
5. ↑ [У Чехії ексгумували останки письменника Олександра Олеса. Порошенко доручив українському МЗС вжити заходів](#). Архів [оригіналу](#) за 2 лютого 2017. Процитовано 30 січня 2017.
6. ↑ [Останки Олександра Олеса переміщено в депозитарій кладовища до рішення про нове місце поховання. — МЗС](#). Архів [оригіналу](#) за 26 січня 2017. Процитовано 30 січня 2017.
7. ↑ [У Чехії хочуть примусово ексгумувати останки українського письменника Олександра Олеса](#). Архів [оригіналу](#) за 4 січня 2017. Процитовано 3 січня 2017.
8. ↑ [В Чехії примусово ексгумували рештки відомого українського письменника Олександра Олеса](#). *Зеркало недели | Дзеркало тижня | Mirror Weekly*. Архів [оригіналу](#) за 4 січня 2017. Процитовано 3 січня 2017.
9. ↑ [В Інституті національної пам'яті запропонували місце для перепоховання Олександра Олеса](#). Архів [оригіналу](#) за 4 січня 2017. Процитовано 3 січня 2017.
10. ↑ [Кривда Марина Олександра Олеса чекають на Батьківщині // Голос України. — 2017. — № 2. — 5 січня. — С. 17.](#)
11. ↑ [Чехія дозволила передачу Україні останків Олександра Олеса](#). Архів [оригіналу](#) за 15 січня 2017. Процитовано 14 січня 2017.
12. ↑ [У Києві перепоховали останки Олександра Олеса. BBC Ukrainian](#). Архів [оригіналу](#) за 29 січня 2017. Процитовано 29 січня 2017.
13. ↑ [Фото дня: Перепоховання поета Олександра Олеса. ukranews.com. Українські новини](#). 29 січня 2017. Архів [оригіналу](#) за 29 січня 2017.
14. ↑ [Стало відомо, де перепоховують українського письменника Олександра Олеса](#). Архів [оригіналу](#) за 23 січня 2017. Процитовано 21 січня 2017.
15. ↑ [Постанова Верховної Ради України від 08.02.2018 р. № 2287-VIII «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2018 році»](#). Архів [оригіналу](#) за 15.03.2018. Процитовано 14.03.2018.
16. ↑ [Меморіальна дошка на честь Олександра Олеса](#). *Харьковские известия*. Архів [оригіналу](#) за 28 січня 2019.

17. ↑ [До 140 – річчя від Дня народження Олександра Олеся](#). Харківська державна зооветеринарна академія (ХДЗВА) офіційний сайт. Архів [оригіналу](#) за 29 січня 2019.

Посилання[ред. | ред. код]

- Олесь (справж. прізвище – Кандиба) Олександр Іванович // [Українська музична енциклопедія. Т. 4: \[Н – О\]](#) / Гол. редкол. Г. Скрипник. — Київ : [ІМФЕ НАНУ](#), 2016. — С. 406-409.
- Мирослав Волинський «По дорозі в Казку» https://www.youtube.com/watch?v=KNDXgmbf_m4 [Архівовано](#) 16 липня 2021 у [Wayback Machine](#).
- Мирослав Волинський «Івасик-Телесик» 1 дія <https://www.youtube.com/watch?v=czL9fpLM7a0&t=5s>
- Мирослав Волинський «Моя пісня» — вокальний цикл
- Олесь О.(Кандиба Олександр) // [Українська мала енциклопедія](#) : 16 кн. : у 8 т. / проф. [Є. Онацький](#). — Буенос-Айрес, 1962. — Т. 5, [кн. X](#) : [Літери Ол — Пер](#). — С. 1207-1208. — 1000 екз.

Олександр Олесь у сестринських Вікіпроектах	
	Цитати у Вікіцитатах ²
	Теми у Вікіджерелах ²
	Генеалогія на Родоводі ²
	Олександр Олесь у Вікісховищі ²

- [Олександр Олесь | Програма «Велич особистості» | 2016 \(ВІДЕО\)](#)
- *С. І. Кот. Олесь Олександр* [Архівовано](#) 21 липня 2015 у [Wayback Machine](#). // [Енциклопедія історії України](#) : у 10 т. / редкол.: [В. А. Смолій](#) (голова) та ін. ; [Інститут історії України НАН України](#). — К. : [Наукова думка](#), 2010. — Т. 7 : Мл — О. — С. 581. — 728 с. : іл. — [ISBN 978-966-00-1061-1](#).

- [Бібліотека української поезії «Поетика»](#) [Архівовано](#) 26 жовтня 2007 у [Wayback Machine](#). — алфавітний покажчик творів.
- [Бібліотека Кошового писаря](#) [Архівовано](#) 23 травня 2011 у [Wayback Machine](#).
- [Пісні на слова О.Олеся](#) [Архівовано](#) 11 жовтня 2007 у [Wayback Machine](#).
- [Твори Олександра Олеся на Читанці](#) [Архівовано](#) 23 травня 2011 у [Wayback Machine](#).
- [Інтерпретація творчості Олександра Олеся в шкільному курсі української літератури](#)
- [Біографія і твори Олександра Олеся в бібліотеці «Українського Центру»](#) [Архівовано](#) 16 квітня 2021 у [Wayback Machine](#).
- [Кандиби: батько й син](#)
- [Олександр Олесь: біографія на сайті UaModna](#) [Архівовано](#) 31 липня 2015 у [Wayback Machine](#). // UaModna, 29 липня 2015
- [Твори Олеся на аудіобібліотеці litplayer](#)
- [Олесь Олександр Електронна бібліотека «Культура України»](#) [Архівовано](#) 19 березня 2018 у [Wayback Machine](#).
- [Олександр Горобець У зоовеакадемії поріднилися з солов'ями Олександра Олеся](#) [Архівовано](#) 9 лютого 2019 у [Wayback Machine](#).
- [Казки Олександра Олеся](#) [Архівовано](#) 1 жовтня 2020 у [Wayback Machine](#). на проєкті [Дерево Казок](#)

Джерела та література^[ред. | ред. код]

- *Шевельов Ю.* Душа співає. (Лірика Олександра Олеся. До дня народження поета — 4-XII.1878 // Нова Україна. — 1942. — Ч. 275 (4 грудня). — С. 4. Передрук у вид.: Шевельов Ю. Дорогою відрядяння: публіцистичні та наукові тексти 1941—1943 рр. (харківський період). — Харків: Харківське історико-філологічне товариство, 2014. — С. 91–93.
- *Віктор Жадько.* Український некрополь. — К., 2005. — С. 252.
- *Петров В.* Проблема О. Олеся // Українське слово: Хрестоматія української літератури та критики: В 4 кл. Кн.1. — К., 1994.
- *Неврілі М.* Олександр Олесь. Життя і творчість. — К., 1994.

- *Зеров М.* Від Куліша до Винниченка: Поезія Олеся і спроба нового її трактування // Зеров М. У 2 т. — Т. 1. — К.: Дніпро, 1990.
- Твори. — К.: Молодь, 1971.
- Твори: У 2 т. — К.: Дніпро, 1990.
- *Кедровський В.* Олександр Кандиба-Олесь // Обриси минулого. Деякі останні діячі-українофіли напередодні революції 1917 року. — Нью-Йорк: Свобода, 1966. — С. 68–82.
- *Неврий М.* Олександр Олесь: Життя і творчість. — К.: Дніпро, 1994.
- *Кедровський В.* Олександр Кандиба-Олесь // Обриси минулого. — Нью-Йорк: Свобода, 1966. — С. 68–82.
- *Лаборева О.* Ознайомлення десятикласників з життям і творчістю Олександра Олеся // Укр. мова і літ. в школі. — 1990. — № 2.
- *Олександр Олесь.* Творча спадщина і сучасність: Збірник наукових праць. — Суми: Козацький вал, 1999. — 307 с.
- *Радишевський Р.* Журба і радість Олександра Олеся // Олесь О. Твори: У 2 т. — К., 1990.
- *Харчук Р.* «З журбою радість обнялась...» // Укр. мова і літ. в школі. — 1989.
- Празька літературна школа: Ліричні та епічні твори / Упорядкування і передмова В. А. Просалової. — Донецьк: Східний видавничий дім, 2008. — 280 с.
- [Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2017.01.18 №33-р «Про перепоховання в Україні останків видатного українського письменника Олександра Олеся»](#)
- Панорама Олесезнавчих праць / Валерій Власенко, Володимир Садівничий, Олена Ткаченко // Вісник Сумського державного університету. Серія «Філологія». — 2008. — № 2. — С. 24–42.
- [Олесь О. Стихи / О. Олесь ; обл. Б. Дегтерева : рис. В. Ивановой. — М. ; Л. : ОГИЗ «Молодая гвардия», 1931. — 16 с. Архівовано 14 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Хвесько Андібєр: \(дума-п'єса\) / О. Олесь. — Київ: Вид. т-ва укр. письменників, 1917. — 16 с. Архівовано 14 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Лісовий Цар Ох: казка в трьох картинах / О. Олесь. — Прага : 1938. — 23 с. Архівовано 17 вересня 2018 у Wayback Machine.](#)
- [Олесь О. Лисичка, котик і півник: інсценізована казочка в 2-ох картинах / О. Олесь. — Львів: Світ](#)

дитини, 1929. — 15 с. — (Діточа бібліотека ; кн. 94). [Архівовано](#) 17 вересня 2018 у [Wayback Machine](#).

- [Олесь О. Івасик-Телесик: \(казка в п'яти картинах\) / О. Олесь ; рис. Дидишка ; окладинка І. Мозалевського. — Прага ; Львів ; Київ: Вид. т-во «Дзвін», 1925. — 68 с. : іл. \[Архівовано\]\(#\) 17 вересня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)
- [Олесь О. Ведмідь в гостях у Бабусі: \(п'єска для дітей\) / О. Олесь. — Прага : 1941. — 16 с. : іл. \[Архівовано\]\(#\) 17 вересня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)
- [Олесь О. Бабуся в гостях у Ведмеда: \(п'єска для дітей\) / О. Олесь. — Прага : 1941. — 16 с. : іл. \[Архівовано\]\(#\) 17 вересня 2018 у \[Wayback Machine\]\(#\).](#)